LII. félévfolyam 4. szám 2016. március 9. web: http://nyuz.elte.hu

TétékásNyúz

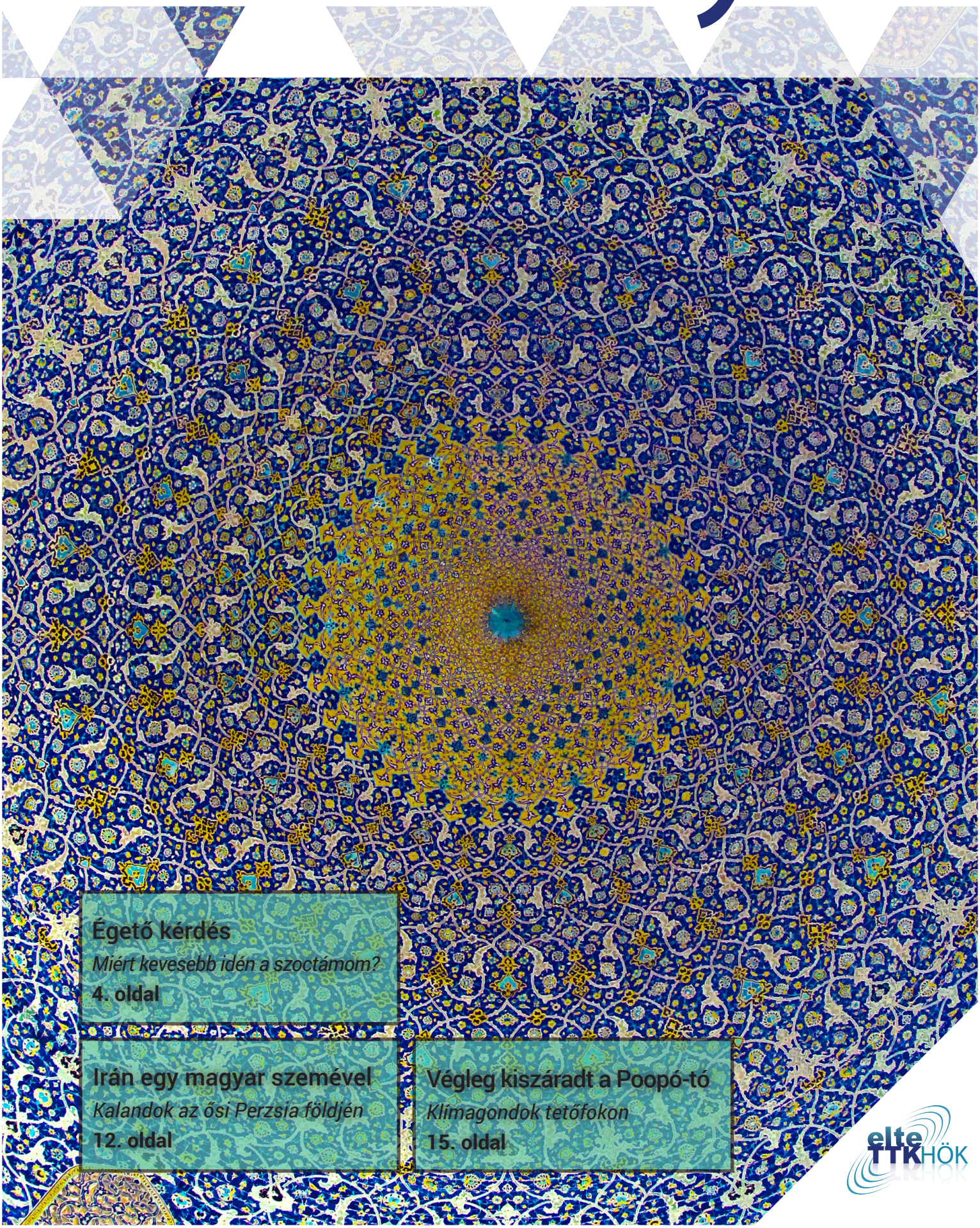

Égető kérdés
Miért kevesebb idén a szoctámom?
4. oldal

Irán egy magyar szemével
Kalandok az ősi Perzsia földjén
12. oldal

Végleg kiszáradt a Poopó-tó
Klímagondok tetőfokon
15. oldal

elte TTKHÖK

Plusz-Mínusz

A természet gyógyító ereje

Az ELTE Társadalomtudományi Kar következő humánökológiai disputáján 2016. március 18-án a képzés egyik volt hallgatója, **Horváth Janka** és munkatársai tartanak előadást ökoterápiáról szerzett tapasztalataikról *Ökoterápia – a természet gyógyító ereje* címmel. A beszélgetést **Danyi Eszter** humánökológia szakos hallgató moderálja.

Horváth Janka és munkatársai Nyugat-Európában szerzett tapasztalataik alapján számolnak be a green care mozgalomról, a gyógyító kertekről, az állatterápiáról és a care farmokon végzett munka megváltozott képességű emberekre gyakorolt jótékony hatásáról.

Időpont: 2016. március 18. 16:00

Helyszín: ELTE TáTK (1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A, 0.99. terem)

forrás: *http://www.elte.hu*

Oroszországi ösztöndíj

Az Oroszországi Föderáció felvételt hirdet magyar állampolgárok részére ösztöndíjas képzésre a 2016/2017-es tanévre a biológiai tudományok, az atomenergia és technológiák, a politikatudomány, valamint a nyelv- és irodalomtudomány területén.

Jelentkezési határidő: 2016. március 25.

A pályázatot az Orosz Kulturális Központ koordinálja.

Az Oroszországi Föderációban történő tanulásról szóló szövetségi törvény értelmében az állami ösztöndíjas képzésre felvételt nyert külföldi hallgatókat (a teljes tanulmányi időszakra, a tanulmányi eredménytől függetlenül) ugyanolyan mértékű állami ösztöndíj és kollégiumi elhelyezés illeti meg, mint az állami ösztöndíjas képzésben részt vevő orosz állampolgárokat.

forrás: *http://www.elte.hu*

Jógatanfolyamok a Mérnök utcában

Hatha jóga, senior jóga és pilates indul 2016. március közepétől az ELTE Mérnök utcai Sporttelepén. Az órákat **Békési Boglárka** sportedző, jóga- és pilatesoktató tartja. A foglalkozások mindenki számára könnyen végezhető gyakorlatsorokból, légzőgyakorlatokból és óra végi relaxációból állnak.

A jóga a feltöltődés, az elmélyülés, és önmagunk megismerésének kitűnő eszköze. Rendszeres gyakorlásával megfigyelhetően támogatjuk immunrendszerünk, és nemcsak hajlékonyabbá és erősebbé válunk, hanem fejlődik koncentrációs készségünk, mentális képességeink.

A jógához jól illeszkedő Pilates-módszer egy speciálisan a gerincoszlop rugalmasságára és a tartóizmok megerősítésére kifejlesztett mozgásforma, lényege a mozdulatok minőségi és nem mennyiségi elvégzésében rejlik. A gyakorlatok folyamatos, áramló mozgássorokból állnak, így javítva az izmok állóképességét, a koordinációt, az egyensúlyt és a mozgás kecsességét. A Pilates-technika légzésszabályozása révén ritmust ad a gyakorlatoknak és segíti a mély hasizmokhoz való kapcsolódást.

Az órák minimum négy fő jelentkezésétől indulnak, az órarend, valamint további részletek az ELTE Sport honlapján olvashatók.

forrás: *http://www.elte.hu*

Technológiai játszóház a T@T Laborban

Az ELTE Informatikai Karán működő T@T Labor egyedülálló technológiai játszóházat hozott létre: a 2016. január 28-án, az Informatikai Kar nyílt napján megnyitott T@T Kuckóban többek között táblagépek, laptopok, okoseszközök és robotok várják az interaktív tanulás iránt érdeklődőket.

Turcsányi-Szabó Márta egyetemi docens, a Samsung SMART School programjának pedagógiai vezetője így nyilatkozott: *„... A T@T Kuckó tulajdonképpen egy technológiai játszóházként funkcionál. Olyan környezetet alakítunk ki, amely költséghatékonyan tudja biztosítani a flexibilis közösségi foglalkozások színterét, legyen az formális iskolai vagy egyetemi óra, nem formális szakkör vagy műhelyfoglalkozás, illetve informális gyermek vagy családi élményszerző aktivitás. Ugyanakkor a Kuckó helyet ad a legmodernebb technológiák megismerésének és felhasználásának a tanulási folyamatban. Ezek segítségével hallgatóink alkalmazásokat, egyéb eszközöket, módszertant, tananyagokat és foglalkozásokat dolgoznak ki, melyeket a helyszínen, illetve az internetes felületeken keresztül is lehet terjeszteni, mentorált módon elsajátítani.”*

A Kuckót az Informatikai Karon a T@T Labor üzemelteti, helyet adva az ELTE többi tanárképző karának is különböző foglalkozások megtartására. Az üzemeltetés fontos részét képezi az érdeklődő hallgatókkal való együttműködés, valamint a gyakorlati felkészítés a modern technológiában gazdag, hatékony pedagógiai módszertan elsajátítására.

forrás: *http://www.elte.hu*

E lapszámot szerkesztették:

Vezetőszerkesztő:
László Lívia
laszlo.livia@nyuz.elte.hu

Tördelőszerkesztő:
László Lívia
laszlo.livia@nyuz.elte.hu

Olvasószerkesztők:
Papp Luca
papp.luca@nyuz.elte.hu
Szigeti Balázs
szigeti.balazs@nyuz.elte.hu

E lapszámba cikket írtak*:

Balogh Dániel
osztondij@ttkhok.elte.hu
Czauner Borbála
czauner.borbala@nyuz.elte.hu
Ferenc Kata
ferenc.kata@nyuz.elte.hu
László Lívia
laszlo.livia@nyuz.elte.hu
Papp Luca
papp.luca@nyuz.elte.hu
Resch Borbála
resch.borbala@nyuz.elte.hu
Schimek Éva
schimek.eva@nyuz.elte.hu
Tóth Teodóra
toth.teodora@nyuz.elte.hu

*Fényképpel csak állandó szerkesztőink jelennek meg. Csatlakozz hozzánk!

Tartalomjegyzék

HÖK 4–6

(Miért kevesebb idén a szoctámom?; HAlap; Választások)

Tudósítás 7-9

(Földrajzos Klub: Irán; Budapest 2050)

Faliújság 10–11

TTT 12–13

(Az ózonlyuk; Kiszáradt a Poopó-tó)

Helyvektor 14

(Gül Baba türbéje)

Kritika 14

(A budapesti úrinő magánélete)

Cooltér 15

(Kortárs dán építészet)

Négyeshatos 15

(Viszonzatlan szerelem)

Belszíni fejtés 16

Mozizóna 17

(A fekete mise)

Sorozatlövő 17

(A nevem Earl)

Sziasztok!

Talán észrevettétek, hogy történt pár változás – más lett a rovatcím, más lett a kép, sőt még a képdobozok alakja is más. Mégis hogy lehet ez? Úgy, hogy ez a „Sziasztok!” most kivételesen nem egy sima frázis, hanem az első köszöntésem főszerkesztőként az olvasók felé, felétek.

A nevem már sokszor olvashattátok az utóbbi félévben különböző titulusokkal – voltam vezetőszerkesztő, tördelőszerkesztő és cikkíró is. Most pedig a főszerkesztői pozíció megürülésével megpályáztam azt is. Kedden, a március nyolcadikai küldöttgyűlésen választottak meg, léptem tisztségbe. Jogosan kérdezhetitek, hogy mit is jelent ez számotokra. Szóval ejtenék pár szót a jövőre vonatkozó terveimről.

Elsődleges feladatomnak tekintem az újság még nívósabbá tételét. Ezt több eszközzel szeretném elérni, amik között szerepel az arculatváltás és az online felület fejlesztése is. Ákos (az előző főszerkesztő) is szeretett volna már ezzel a feladattal foglalkozni, de neki már erre sajnos nem jutott energiája, így az általa elkezdett munkát szeretném folytatni a saját elképzeléseim alapján.

A főbb változások tehát magába foglalnak olyan nem elhanyagolható momentumot, mint egy teljesen új dizájnba öltöztetett *Nyúz* – szeretnék egy olyan lapot létrehozni, aminek a stílusa letisztult és modern. Ez a dizájnváltás a folyamatos megújulás és fejlődés jegyében történne, amely hűen tükrözi intézményünk alapelveit.

A teljes körű ráncfelvarrás részét képzi még egy új honlap, ahol külön-külön is megtekinthetőek lennének a cikkek, továbbá nemcsak szöveges tartalom megosztására lenne szakosodva. Hogy ez mégis mit takar? Azt, hogy videók és hanganyagok is elérhetőek lennének számotokra, így már nemcsak olvasók lennétek, hanem *hallgatók* is. Hiszen ki ne örülne annak, hogy például egy tudósításnál nemcsak olvashatna egy adott kísérletről, hanem meg is tekinthetné azt.

Ezenkívül szeretném tovább bővíteni a szerkesztők táborát, így a lelkes hallgatók jelentkezését örömmel várom.

László Lívia
főszerkesztő
foszerkeszto@ttkhok.elte.hu

Csatlakozz a szerkesztőséghez cikkíróként, olvasó- vagy tördelőszerkesztőként, grafikusként! (Semmilyen előképzettség nem szükséges.) Jelentkezz a *foszerkeszto@ttkhok.elte.hu* e-mail címen vagy keress meg a fogadóórámon csütörtökön 10.00–11.30 között a Déli Haliban (D 00.732), hogy megbeszélhessük a részleteket! Szeretettel várlak!

TétékásNyúz LII. félévfolyam, IV. szám.
Kiadja az ELTE TTK HÖK. **Felelős kiadó:** Hoksza Zsolt, a TTK HÖK elnöke. **Főszerkesztő:** László Lívia.
Vezetőszerkesztő: László Lívia. **Tördelőszerkesztő:** László Lívia. **Olvasószerkesztők:** Papp Luca, Szigeti Balázs.
Rovatvezetők: Boldizsár Célia (English Words), Ferenc Kata (Tudósítás), Resch Bori (Sorozatlövő), Schimek Éva (TTT), Székely Gellért (Sport), Tóth Teodóra (Kritika).
Címlap: tizi.hu
Honlap: http://nyuz.elte.hu. **ISSUU:** http://www.issuu.com/tetekas_nyuz. **Facebook:** http://www.facebook.com/tetekasnyuz.
Telefon: 372-2654, lapzárta után 30/806-3000. **Fax:** 372-2654. **Lapzárta:** péntek 13:00.
Kizárólag online formában jelent meg.
A Nyúz a Magyar Egyetemi és Főiskolai Sajtó Egyesület tagja.
A főszerkesztő elérhetőségei: foszerkeszto@ttkhok.elte.hu; személyesen fogadóidőben (csütörtök 10.00–11.30), Déli Hali (00.732).

Égető kérdés

Miért kevesebb idén a szoctámom?

Minden félévben úgy várjuk a második hónapot, hogy megkapjuk végre a régen várt ösztöndíjainkat, reménykedve abban, hogy hasonló összeg lesz, mint az előző félévben, vagy több. Azonban arra ritkábban gondolunk, hogy ez bizony kevesebb is lehet. Ebben a cikkben ezt szeretném kifejteni, hogy miért is lett annyi, amennyi.

Mindenki számára ismert már a probléma, hogy a rendszeres szociális ösztöndíja (ami ugye nem egy fizetés, nincs fix összege) kevesebb, mint az előző félévben, ráadásul jelentős mértékben, pedig a ponthatár is emelkedett. Ez hogy lehet? Forradalom!

De még mielőtt felkoncolnánk az ezzel foglalkozó tisztségviselőt, nézzünk bele a részletekbe. Szóval miért is kisebbek most az összegek, mint ősszel? Mennyi volt akkor, és mennyi most az erre fordítható összeg? Miért annyi?

Ahhoz, hogy mindent tisztán lássatok, kell egy kis ösztöndíjas gyorstalpaló is. Habár az ösztöndíjakat a tanulmányi félévekhez állapítják meg, a kereteket azonban a naptári évhez. Ez mit is jelent? Azt, hogy mi, amit kapunk keret, szeptemberben abból kifizetést szeptemberben-októberben-novemberben-decemberben fizethetünk ki. A januári kifizetés, habár összegében még az előző néggyel egyezik meg, könyvelésileg már az új évi keretekből jön le, tehát abból a keretből, amivel most is gazdálkodhatunk.

És akkor, hogy megvolt a gyorstalpaló egyik része, jöhet pár szám: ősszel a 4 hónapra 477 millió forintunk volt, tehát havonta 119 millióból tudtunk gazdálkodni és szoctámot kifizetni, ezzel szemben most egy hónapra kb. 66 millió.

Ősszel láthatóan jóval magasabb volt a keret, amivel gazdálkodhattunk, ez azért is fordulhatott elő, mert ekkor volt először az egységes szoctám rendszer, így egy helyre összpontosult az összes kar addigi maga előtt görgetett maradványa, így tetemes összeggel rendelkeztünk. Természetesen most jöhetne a kérdés, hogy miért képeztünk maradványt ősszel és adtunk kevesebb ösztöndíjat? Ezzel az a probléma, hogy ha nagyon sok maradványt képzünk, akkor elrendelhetik annak a visszafizetését, és akkor nem tudjuk felhasználni később, így akár kárba is mehetne több 10 millió forint.

Jó, jó, most valószínűleg a legtöbben már azért megértitek, hogy most miért csak ennyit tudunk adni, ami alapvetően a reális összeg alatt van egy kevéssel, az őszi, irreálisan magas ösztöndíjakkal szemben. Abban, hogy most egy kicsit a reális ösztöndíj alatt vannak az ösztöndíjak, más is közrejátszik.

Ehhez jön a következő gyorstalpaló: az egyetem minden nappalis állami ösztöndíjas hallgató után megkapja a normatíva összeget, minden BSc-s, MSc-s, TMA-s, OTAK-os és doktorandusz után. Fontos, hogy az előbb felsoroltakból a doktorandusz normatívákból mi az ösztöndíjkereteknél semmit nem kapunk, mert az elmegy a doktorandusz-ösztöndíjra, így a doktoranduszok úgy kapnak szoctámot, hogy az ő normatíva összegük egyáltalán nincs is benne. A gyorstalpaló másik része, hogy van egy úgynevezett lakhatási támogatás, amiből 30%-ot mindenképpen szoctámra kell fordítani, a másik részét pedig kollégiumi elhelyezésre, illetve egyéb kollégiumi költségekre. Ez eddig ez ELTE-n 50-50% volt, most azonban a nyáron felújításra fog kerülni a Nagytétény úti kollégium, így ez most módosítva lesz 30-70%-ra a kolik javára. Ezáltal 100 millió forinttal kevesebbel rendelkezünk. Erről az OHÜB (Oktatásszervezési és Hallgatói Ügyek Bizottsága) fog dönteni. Erről természetesen kikérték a Hallgatói Önkormányzatok véleményét is, és mind az ELTE HÖK Szociális és Ösztöndíj Bizottsága, mind az ELTE HÖK elnöksége is támogatta ezt. Itt felmerülhet az a kérdés, hogy miért? Ennek több oka is van.

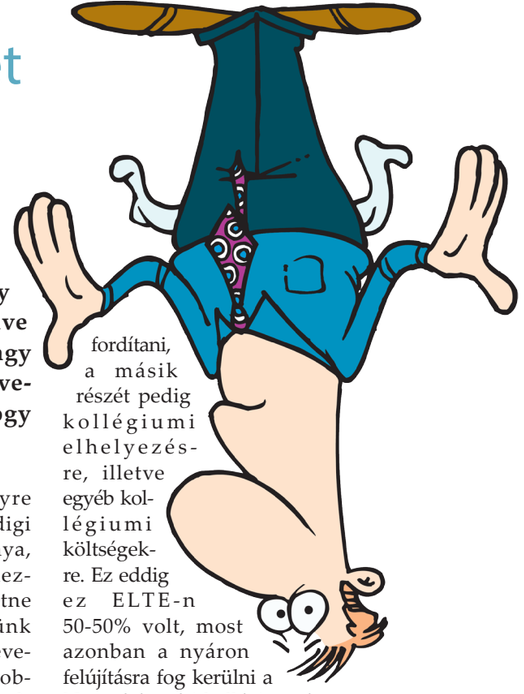

A kollégium felújítása létfontosságú dolog, ha ez nem történne meg, akkor be kellene zárni és 540 kollégiumi hellyel lenne kevesebb az ELTE-s hallgatók számára. Persze mondhattuk volna, hogy nem, mi nem engedünk és nem bólintunk rá erre az ideiglenes módosításra. Ekkor két eset fordulhatott volna elő: az első, hogy nem sikerül további forrást találni, így nem készül el időben a felújítás és vissza kell fizetni a több milliárd forint pályázati összeget, és bezár a kollégium. A másik lehetőség, hogy szintén nem sikerül máshonnan forrást találni, de megemelik a kollégiumi díjakat jóval magasabb összegre. Utóbbi nem lett volna hallgatói érdek, hiszen nekünk az a célunk, hogy ez ár/érték arányban minél jobb legyen.

Remélem ez a kis olvasmány megnyugtatja a kedélyeket és a későbbiekben ez alapján fogják megítélni az ösztöndíjuk mértékét.

Balogh Dániel
ösztöndíjakért felelős bizots
osztondij@ttkhok.elte.hu

Stabil alap 25 éve

Krakkó, Magashegyi Undergound, Alapos újítások negyed évszázad elteltével

Bizonyára sokszor találtátok már szembe magatokat ezzel a szlogennel és gyakran olvashattok is a Nyúzban az alapítványról. Ez azért van így, mert mindig sok érdekes hírünk van számotokra, és ez most sincsen másképp! Néhány új tevékenységünket és néhány új nagyszerű lehetőséget kívánok most röviden bemutatni.

Sokszor, mikor cikket írunk, mi, akik már sokadjára írunk cikket, megfeledkezünk azokról, akik először találkoznak valamivel. Ezért ezt a cikket is a kötelező körrel kezdem: az Alapítványt az ELTE TTK HÖK Küldöttgyűlése 1990. november 20-án alapította, a bíróság pedig 1991. január 7-én hivatalosan is bejegyezte. Ezzel az ország egyik legrégebbi civil szervezete. A karon a Déli tömb alagsorában a 00.734-es szobában találtok meg minket. Ez a hallgatók által a hallgatóknak létrehozott civil szervezet története során mindig arra törekedett, hogy az aktuálisan felmerülő legégetőbb igényeket kielégítse. Így amíg nem léteztek jegyautomaták vagy internetes jegyek a távolsági közlekedési eszközökre, addig különböző bérletek árusítását hoztuk a Campusra, amikor visszaszorult a nyomtatás és fénymásolás lehetősége, arra fordítottunk nagyobb hangsúlyt. Jelenleg a legfontosabb hallgatóknak nyújtott szolgáltatásaink közé tartozik a nyomtatás, fénymásolás, scannelés és szakdolgozatkötés.

Emellett mindig igyekszünk az új igényeket felismerni és kielégíteni. Rendszerint támogatjuk a szakos kisrendezvényeket, teadélutánokat, filmklubokat és a szakos bulikat is. Mint bizonyára tudjátok, a mi szervezésünkben került megrendezésre ősszel a Gólyabál is!

Jelen sorok a Nyúz egy kizárólag online megjelenő számában kerülnek közlésre, ám, hogy az újság kéthetente nyomtatásban is meg tud jelenni, az is nekünk köszönhető. Jól látszik, hogy a változó igények olykor szükséghelyzetek kialakulását jelentik, de törekszünk mindig felismerni az önmagában született igényt is. Két olyan projektünkről szeretnék beszámolni, amely már fut. Eddig ilyen nem volt az ELTE-n, legutóbbi kérdőívezésünk során sokan támogattátok, ám ahhoz, hogy e kezdeményezések hagyományteremtők lehessenek, ahhoz ti is kelletek!

Az első általatok támogatott elképzelés egy ELTE-s koncertsorozat beindítása volt, ahol elsősorban egyetemen belüli célközönséget megszólító bulikat szervezünk nem pusztán DJ-vel, de élőzenével, zenekarral is. Ennek a hagyományteremtő szándéknak első állomása március 18-án a Magashegyi Underground koncertje lesz a Fáklyában. Számítani lehet kedvezményes italárakra is a hallgatóbarát jegyárak mellé, és természetesen a koncert után buli is lesz kifulladásig. Szóval futás az alapba, hátha van még a kedvezményes – 1000 forintos – jegyekből!

A másik, közelmúltban tett megállapítás, hogy mi, ELTE-sek nem nagyon járunk együtt kirándulni. Erre jelent gyógyírt a krakkói kirándulás a tavaszi szünetben március 23–26. között. 4 nap, 3 éjszaka mindössze 30 000 forintért, a részletekért itt is keressétek a Facebook-eseményt!

Természetesen amellett, hogy új szolgáltatásokkal igyekszünk az egyetem melletti szabadidő tartalmasabb eltöltésében segédkezni, törekszünk a szürke hétköznapokban is segítségetekre lenni. Talán ezen tevékenységek közé sorolható a Nyúz megjelentetése, hiszen nem árt egy-egy HKR-módosításról értesülni, de a tanulmányokat és az egyetemi életet segítő elemként sorolhatjuk fel a Mentorrendszer támogatását is. Itt érdemes megemlíteni a – még csak tervként létező – szakmai kiegészítő képzések gondolatát, amelyet a középiskolásokat célzó érettségi előkészítőinkhez hasonlóan szeretnénk üzemeltetni, csak éppen hallgatótársaink számára. Ezek olyan tanfolyamok és tréningek lennének, amelyekkel még értékesebbé tehetik magukat és diplomájukat a munkaerőpiacon. A pont, ahol az egyetemi szabadidő eltöltésének segítése a tanulás támogatása leginkább összeér, az a kampuszfejlesztés, aminek hosszú évek változatlansága után szeretnénk új lendületet adni. Talán a vizsgák atmoszférája is előnyösen változna, ha azokra várakozva nem a földön heverészve futnánk át mindent még egyszer utoljára.

Azonban ahhoz, hogy a jelenleg zajló tevékenységeinket folytatni tudjuk vagy újakkal tudjuk színesíteni a repertoárt, szükségünk van a ti segítségetekre is! Akár olyan formában, hogy szabadidőtöket fordítva a közösség javára önkéntesként csatlakoztok csapatunkhoz, mely esetben várom jelentkezéseteket az aláírásban olvasható e-mail címen, vagy örömmel vesszük az adó 1% felajánlásokat is. Az ELTE TTK Hallgatói Alapítvány adószáma: 19652595-2-43

Remélem sikerült felkeltenem az érdeklődésetek tevékenységünk iránt és a közeljövőben nemcsak a „fénymásolószalonunkban”, Krakkóban vagy a Magashegyi Underground koncertjén lesz alkalmunk összefutni, de még többen kerestek majd minket ötleteitekkel és segítő felajánlásaitokkal írásban vagy személyesen egyaránt!

Barátsággal az Alapítvány csapata nevében:

Lukács Károly
kuratóriumi titkár
titkar@alapitvany.elte.hu

Pályázati kiírás elnöki tisztségre

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Hallgatói Önkormányzat (továbbiakban: Önkormányzat) Választási Bizottsága pályázatot ír ki az Önkormányzat elnöki tisztségének jelöltállítására.

A pályázat célja:
Az Önkormányzat elnöki tisztségének betöltése.

Pályázók köre:
Az Önkormányzat Alapszabályának 2. §-ban meghatározott hallgatók.

„Az Önkormányzat tagja a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 60. § (1) bekezdése alapján meghatározott hallgatók közül az, akinek alapkara az ELTE TTK vagy egyébként a Karon minor szakirányon vagy tanári modulon folytat tanulmányokat." – ELTE TTK HÖK Alapszabály 2. §

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó:

- nevét;
- Neptun-kódját;
- e-mail címét;
- képzési formáját;
- szakját és szakirányát;
- tanulmányainak kezdetét;
- papíros nyilatkozatot a jelölés vállalásáról;
- terveit az Önkormányzat érdekképviseleti fejlődésére vonatkozóan, minimum 5000 karakterben.

A pályázat leadásának módja:
A pályázatot elektronikus formában kell leadni az Önkormányzat honlapján (*http://ttkhok.elte.hu/palyazat-elnoki-poziciora*). Amennyiben a honlap nem üzemel, a pályázatot el kell juttatni a Választási Bizottság elnökének (*vbelnok@ttkhok.elte.hu*).

A pályázat elfogadásának feltétele a – képviselőjelölteknek is kitöltendő – nyilatkozat illetve a szavazásra jogosult hallgatók 2%-ának ajánlását igazoló írásos dokumentum leadása az ELTE TTK HÖK Északi Hallgatói Irodájában (1117, Budapest Pázmány Péter sétány 1/a, 0.75).

A pályázat leadásának ideje: 2016.03.16. 00:00 – 2016.04.1. 23:59

Nyilatkozat leadási ideje: 2016.03.16 8:00 – 2016.04.04. 16:00

Szavazási időszak: 2016.04.08. 00:00 – 2016.04.22. 23:59

A beérkezett pályázatok érvényességét a Választási Bizottság határozza meg. Az elfogadott pályázatokat 2016. április 4-én hozza nyilvánosságra és eljuttatja azokat az Önkormányzat tagjaihoz.

A szavazás a NEPTUN Unipoll felületén keresztül kerül lebonyolításra.

Az elnökválasztás eredménye ellen a kihirdetéstől számított három munkanapon belül fellebbezésnek van helye, melyet az ELTE TTK HÖK Ellenőrző Bizottsága részére megjelölés mellett, az Ellenőrző Bizottság elnökének és az ELTE TTK HÖK székhelyére címezve (ELTE TTK Hallgatói Iroda; 1117 Budapest, Pázmány sétány 1/A., Északi tömb 0.75), névvel, értesítési címmel és elektronikus levélcímmel ellátva, ajánlott levélként postai úton kell benyújtani.

További információ *vbelnok@ttkhok.elte.hu* e-mail címen kérhető.

Budapest, 2016 március 7.

Választási Bizottság
ELTE TTK HÖK

Képviselőválasztás

Az ELTE TTK HÖK Választási Bizottsága képviselőválasztást ír ki, az ELTE HÖK rendelkezése alapján a 2016-2017-es választási ciklusra vonatkozóan, melynek során az ELTE TTK HÖK Küldöttgyűlésének tagjai kerülnek megválasztásra.

Képviselőnek indulhat az ELTE TTK Hallgatói Önkormányzat minden tagja. Az Önkormányzat tagja a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 60. § (1) alapján meghatározott hallgatók közül azok, akiknek alapkara az ELTE TTK vagy egyébként a Karon minor szakirányon vagy tanári modulon folytat tanulmányokat.

Jelöltállítási időszak: 2016.03.16. 00:00 – 2016.03.22 23:59 és 2016.03.30.00:00 – 2016.04.01. 23:59

Nyilatkozat leadási határideje: 2016.03.16 8:00 - 2016.04.04. 16:00

Jelöltállítás eredményének kihirdetése: 2016.04.04. 20:00

Szavazási időszak: 2016.04.08. 00:00 - 2016.04.22. 23:59

Eredményhirdetés: 2016.04.26.

A szavazás a NEPTUN Unipoll felületén keresztül kerül lebonyolításra.

A képviselőjelölteknek jelentkezésüket elektronikus formában kell leadni az Önkormányzat honlapján (*http://ttkhok.elte.hu/elte-ttk-hok-kepviselojelentkezes*). A jelentkezés elfogadásának feltétele egy írásbeli nyilatkozat leadása az ELTE TTK HÖK Északi Hallgatói Irodájában (1117 Budapest Pázmány Péter sétány 1/a, 0.75).

A képviselőválasztás eredménye ellen a kihirdetéstől számított három munkanapon belül fellebbezésnek van helye, melyet az ELTE TTK HÖK Ellenőrző Bizottsága részére megjelölés mellett, az Ellenőrző Bizottság elnökének és az ELTE TTK HÖK székhelyére címezve (ELTE TTK Hallgatói Iroda; 1117 Budapest, Pázmány sétány 1/A., Északi tömb 0.75), névvel, értesítési címmel és elektronikus levélcímmel ellátva, ajánlott levélként postai úton kell benyújtani.

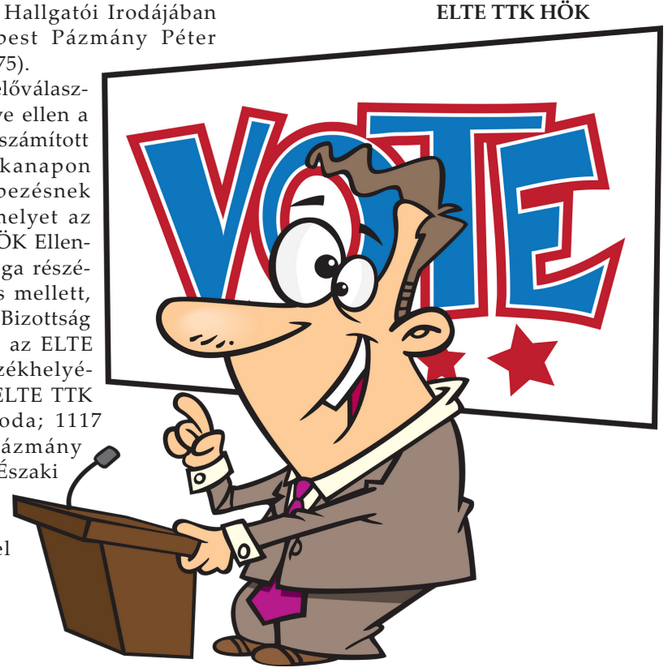

További információ *vbelnok@ttkhok.elte.hu* e-mail címen kérhető.

Budapest, 2016. 03. 07.

Választási Bizottság
ELTE TTK HÖK

Irán egy magyar szemével

Kalandok az ősi Perzsia földjén

A Földrajzos Klubbal ezúttal Perzsiába látogattunk, Persepolis és Teherán országába, ahol 1979 előtt fejlődés és kegyetlen önkényuralom volt jellemző, utána demokrácia és csadorviselet. Ahol pénzt váltani legalább olyan szürreális kalandokhoz vezethet, mint Meshedig vonatozni.

Miehle Dániel előadását azzal az egyszerű ténymegállapítással kezdte, hogy Iránban májustól szeptemberig nappal átlagosan 40 °C van. Azzal folytatta, hogy a fundamentalista síita vezetés törvényei szerint a férfi viselet hosszúnadrág és minimum váll alá érő fölső, zárt cipő vagy szandál; a női viselet földig érő szoknya vagy ha nadrág, akkor fölé egy olyan felső, ami a feneket takarja, a cipőből pedig nem látszódhat ki a lábujj, és a hajukat mindig takarniuk kell. Az utcán viszont lépten-nyomon látni a vallást szigorúbban értelmező embereket, akik – férfiak esetében – hosszúujjúban, nők esetében fekete csadorban mutatkoznak. Az Isztambul-Teherán repülőjáraton az európai szemmel megszokott stewardess-öltözetet félúton felváltotta az Irán-konform hosszúszoknya-hosszúujjú.

Európai szemmel nézve akadt még más furcsaság is. Az embargó miatt elég sok teljesen megszokott szolgáltatás másképp működött az országban. 2014-ben még nem volt az országnak Swift-kódja, vagyis külföldi bankkártyát nem lehetett használni. A külföldi telefonszolgáltatók sem voltak kompatibilisek a belföldiekkel. Az embargó miatt az ország kialakította a saját rendszerét ezekre. Az általános disznóhús- és alkoholtilalom alól a kivételt egy teheráni örmény étterem jelenti, mindenhol máshol a sört általában a 0,33l-es, őszibarackos, alkoholmentes Holstein jelenti.

De ha kilépünk az EU-konform zónánkból, akkor egy nagyon izgalmas és különleges országban találjuk magunkat. A történelmi Perzsia utódállamának hatalmas területe korántsem egységes. Rengeteg népcsoport, vallás, építészet és kultúra keveredett, mely a mai napig meghatározza a változatos éghajlatú területet. A 15-16. századi örmény keresztények templomai ma is állnak, a freskók közt többek közt egy István királyunkról mintázott alakot is fel lehet ismerni. Irán legnagyobb mecsete a szent napjukról elnevezett Péntek mecset. *„Ahogy a zsidóknál a szombat, a kereszténynél a vasárnap, úgy az iszlámban a péntek a szent nap"* – magyarázta előadónk. Sok muzulmán országgal ellentétben, Iránban be lehet menni a mecsetbe más hitűeknek is, csak a cipőt kell levenni és tisztelettudóan kell viselkedni. Az előbbi kifejezetten élvezetes tud lenni egy forró sivatagi napon.

A perzsa építészetre és az 1979 előtti sahra egyaránt jellemző a monumentalitás, így a sivatag nyújtotta teret kihasználva az Imám tér a Szent Péter tér után a második legnagyobb a világon, ahol régen lóversenyeket és játékokat rendeztek, manapság Ramadán idején, sötétedés után ételosztás helyszíne és itt piknikeznek, labdáznak, nevetgélnek a családok. Ahogy lemegy a nap, harminc fok körülire hűl a levegő.

A világ 18. legnagyobb országa több klímazónába is belelóg. Hatalmas hegyei 5000 méter fölé nyúlnak, az éves csapadékmennyiség 100-1000 mm/év körül mozog a különböző területeken, sivatagjai közt a Kaluts sivatagban mérték a világon a legmelegebbet, 72°C-ot. Ez utóbbira előadónk úgy emlékszik vissza, hogy *„reggel még egészen elviselhető a sivatag, később úgy érzi az ember, hogy elpárolog. Izzadni nem izzadtunk, mert annyira alacsony volt a páratartalom, hogy csak szívott minket a nap."*

Komoly infrastruktúrával mégis elérték, hogy néhány sivatag kellős közepén nemcsak vasútállomás, de egész városok is meg tudnak maradni, miközben a hegyekből csatornarendszerek vezetik le a vizet. Ezzel a házak hűtését is meg tudták oldani: a Jazdra jellemző széltornyokban a befújó levegő keveredik a hegyekből érkező forrásvíz hűvösével; mindezeket vízmúzeum mutatja be a városban.

Ugyancsak Jazdban fellelhető a zoroaszter vallás, amelyet a 8-9. században Zarathustra nyomán alapítottak meg és a szent tűz vallása. A jó és a rossz küzdelmében hisz, ennek ellenére monoteista vallás, mert hitvilágukban egy isten két oldala harcol egymással. A világon nagyjából 200 000 követője akad. A birodalmi sashoz hasonló jelkép az övék, egészen pontosan tőlük vette kölcsön Hitler annak idején. Ugyanide köthető a Csend Tornya, amely a városon kívül épített félig nyitott torony. A vallás szerint a halott test tisztátalan, ezt a toronyba viszik, ahol a keselyűk, a szél és a nap áldásos munkája révén csak csontok maradnak, amelyeket már befogadhat a föld.

Persepolisnak csak a romjai láthatók, többszörös tűzvész és fokozatos elnéptelenedés okozta a 200 évig virágzó város végzetét. Úgy tartják, **Nagy Sándor**, az első felgyújtója is megbánta tettét, főleg, hogy nem volt nagy dicsőség a védművek nélküli várost porig égetni a katonáinak. A shirázi bor se járt sokkal jobban a történelem során, a szőlőtőkékből néhány menekült a Földközi-tenger térségében, és Ausztráliában található már csak.

A vonatútja is különlegesen alakult Daninak, véletlenül az első osztályra szóló jegyet vett, az egyébként igen olcsó országban, ahol vacsorát szolgáltak fel és szólt a tévé. Ez utóbbit mikor kikapcsolták – hiszen egy szót sem értettek az iráni filmből, a személyzet azt hitte, hogy elromlott, ezért visszakapcsolták. Daniék adták fel előbb.

A pénzváltás sem ment simán, az első embernél még ki tudta fizetni a pénzváltó a nagyjából 60 ezer forintnak megfelelő dollárért cserébe a riált, a másodiknál már számolgatott, a harmadiknál már a szomszédságot is segítségül hívta. Így talán csak a negyedik városban sikerült mindenkinek beváltania a dollárját.

A mesedélutánt zsíros kenyerezés zárta. Csak remélhetjük, hogy stílusosan nem disznózsírról volt szó.

Ferenc Kata
ferenc.kata@nyuz.elte.hu

Budapest 2050

Képzelt riport egy magyar fővárosról

Néhány napja gyanútlanul vetettem bele magam a „Közelgő események" menübe, s felcsillant szemmel kattintottam egy, jelen cikk írásához általam később lenyúlt főcímet viselő összeröffenésre, melyen belső késztetésre haladéktalanul meg kellett jelennem.

Az est fogásai:

- Jelenlegi és várható lokális és globális problémák
- Ezek milyen hatással lesznek a főváros szerkezetére
- Kik fognak itt lakni és miért?

Az est házigazdája: **Alföldi Róbert** építész, várostervező és -fejlesztő, egyetemi docens, a BME Urbanisztika Tanszékének tanszékvezető-helyettese, immáron 18 éve Józsefváros fejlesztője, a Corvin sétány és a Magdolna-negyed kialakításában kulcsszereplő, s az Urban Future Laboratory egyik alapítójaként a társadalmi és környezeti igényekre reagáló várostervezést és építészetet oktat.

03.02. 18:00, Kálvin melletti Budapest Pont. Fent világos színek, modern bútorok, burzsoá kávé, lent képes-feliratos installációk a félhomályos, de meleg, ódon pincehelyiségben, melyet főleg a legkülönfélébb pályáról érkező majdani (?) értelmiség zsivaja tölt be, az elöl álló szemüveges, szakállas úr torkot köszörül. Cirip-cirip. Most tavasz van és csend és jó és showtime!

Mi a város? Röviden az emberi településformák legmagasabb szerveződési szintje, az írástudással nagyjából egykorú, amely kulturális, kereskedelmi stb. jellegzetességénél fogva különleges, ahol az ember nagy egyedszámban és sűrűségben, „természetesen" jelen van.

Jelenlegi városaink arculatának kialakításában, kifejezetten Európában, domináns szerepet vállaltak a XIX. század közepén és végén, az indusztrializáció eredményeképp végbement nagy volumenű építkezések, ez alól Budapest sem kivétel. A városi lakosság aránya már 52%-nál jár, és a század közepére elérheti a 65-70-et, így nem mindegy, hol élünk.

A várost alkotó egészet 4 fő elemre bonthatjuk, melyek folyamatos interakcióban állnak egymással. Név szerint: A Természet, mely magába foglalja a helyi erőforrásokat, felszínformákat, a klímát, s jobbára determinált. Az Épített környezet, vagyis terek, utak, épületek, csatornák, infrastruktúra. A Gazdaság, tehát bankok, üzletek, ipari kapacitás, irodák és újabban a tudásgazdaság elemei is ide tartoznak. Nem utolsó sorban pedig a Társadalom, az állam, vallások és ideológiák, egyének és csoportok kavalkádja. Tudományosabb megfogalmazásban a városok „olyan strukturált térszakaszok, amik a makrouniverzumból lecsatolhatóak és a korábban említett interakciók lejátszódnak."

Persze mint minden interakció, ezek sem mennek zökkenőmentesen, tőlük függetlenül, vagy épp miattuk számos urbánus probléma van jelen, csak hogy néhányat említsek: globalizáció, gazdasági koncentráció, migráció, túlnépesedés, faji, vallási, anyagi stb. alapon történő szegregáció, hulladékkezelés megoldatlansága, elavult fosszilis energiaforrások használata, és nagy divattá vált az elöregedés is.

Milyen lehetőségei vannak a jövőtervezésnek? Előadónk itt gyorsítja a diákat és hadarni kezd picit, nekem pedig lángra kap az ingujjam a jegyzeteléstől. **Gábor Dénes** mondta, hogy *„a jövőnket nem lehet megjósolni, de fel lehet találni"*. Ebből a gondolatból kiindulva számos utópia ötlete született meg az évszázadok során, kezdve **Arisztotelésztől** és **Platóntól Morus Tamáson** át egészen a közelmúltig, melyben olyan meghatározó filmek alkották meg jövőképünket, mint a Metropolis vagy a Szárnyas fejvadász. Utóbbi kettőben leginkább égig érő felhőkarcolók, neonfények és robotok jutnak eszünkbe a „jövő városa" kifejezés hallatára, ám míg az avantgárd építészeti munkákra a sci-fi, a digitális- és az űrtechnika van hatással, addig az esztétikus város ideája továbbra is a XIX. század valósága.

Nem egy, inkább kevesebb, mint több sikerrel járt építészeti utópia látott napvilágot a múlt század folyamán, elég csak a lakótelepekre, **Ebenezer Howard** garden city tervére, vagy a katasztrofális Pruitt-Igoe projektre gondolni. Ezek után hova és hogyan terjeszkedjünk? Felfelé? A tengerre? A választ a jövőkutatás, ha nem is megadja, de sejteti, mely tudományágazat fejlődését, mi több létrejöttét az információs technológiák tették lehetővé, célja pedig a lehetséges és az elvárt jövők vizsgálata, fontos eszköze az ún. szcenário-analízis. Használatával lehetőségünk van megvizsgálni, pl. a régi épített környezet megtartása, vagy az új építése a célravezetőbb.

Mi határozza meg Budapest jövőjét? Ide érkezve azt hasonlítottuk össze, milyen változások álltak be a legutóbbi, illetve az eggyel korábbi századforduló között. Bár Bécs közelsége mindig is kicsit háttérbe szorítja fővárosunk jelentőségét, 1900 környékén Budapest még globális szinten is érzékelhető, fontos logisztikai és ipari központnak számított. Magvát az Andrássy út mellett az V., VI. és a VII. kerület Dunához közelebb eső részei adták, lakosságának döntő többsége pedig 1 szobás bérlakásokban élt.

A millenniumhoz érve azt láthatjuk, hogy a vezető világhatalom már nem Európa, de még csak nem is az USA. Az óriások közt Magyarország kis gazdasági méretűnek számít, Budapest pedig, dacára annak, hogy az országon belül majdnem minden ide koncentrálódik, a térségben jelentős presztízsvesztést szenvedett el. Mentségére szóljon, az új évezred első évtizedének közepétől fogva meredeken emelkednek a turisztikai mutatók, mely részben a marketingből, nagy részben pedig az olyan magánkezdeményezésekből adódik, mint a romkocsmák és a yuccie-k (érts: Young Urban Creatives) forradalma. A lakosság ki- és beköltözése balanszban van egymással, noha egy időben az elvándorlás volt jellemző. A városszerkezet is átalakult, a második világháború után a tehetősebbek Budán választottak maguknak ingatlant, miközben a pesti oldalon a szocializmus alatt átalakították a lakóegységeket, az egykoron polgári nagy lakásokat falakkal elválasztva több részre osztották. A rendszerváltást követően a belvárosi lakások majdnem 100%-a magántulajdonba került, így jöttek létre a bérlakásnegyed kényszertulajdonosai, s alig pár ilyen ingatlan került önkormányzati kézbe. Az évszázad alatt a városmag kiszélesedett, a korábbi központ megvastagodott egészen a Nagykörútig, valamint a IX. kerület Újlipótváros irányába.

A várható jövőképekre felállíthatunk egy ún. szcenáriónégyzetet, amely voltaképp nem más, mint egy koordinátarendszer, mely a következőképp néz ki: az Y tengely pozitív végén az Európai Unió (továbbiakban EU) felzárkózik a világ vezető hatalmai közé, akár az Európai Egyesült Államok is létrejön, bár jelen helyzet alapján utóbbi nem reális, az Y tengely negatív végén pedig az EU még inkább lemarad a globális versenyben. Az X tengely negatív végén Magyarország, mondjuk úgy, megfontoltan halad, bezárkózik, magára marad, míg a pozitív végén lépést tart a környező országokkal és az EU-val, végeredményként egy innovatív, tudásközpontú gazdasággá válik. Az így kapható 4 szcenárió közül mi csak a legnegatívabb és legpozitívabb esetekkel foglalkozunk, nevezzük őket A-nak és B-nek.

Foglalkozzunk először a gazdasági oldallal. Hmm, hogyan is álljak ennek neki? Legyünk jó fejek és haladjunk a kellemetlentől a pozitív végkifejlet felé! B verzió esetében maradunk a közepesen erős és vegyes gazdaságnál, huszadik századi mintára, természetesen alacsony K+F (kutatás és fejlesztés) ráfordítás mellett toljuk az ipart a megszokott módon. A városban a közigazgatási funkciójú épületek lepnek el minden sarkot, az egyszerű ember szűkebb igényei miatt a kisboltok eltűnnek, miközben a mall és vegyesbolt szolgáltatások virágzanak. A lakások minősége igencsak vegyes felvágott, igény az alsó árkategóriájúakra mutatkozik, az irodákat pedig közigazgatási intézmények bürokráciája tölti be.

Amennyiben az A verzió felé haladnánk, a következőkre számíthatunk: a gazdaság tudásközpontúvá válik, az információs technológia (továbbiakban IT) képviselői felszívják a magasan képzett munkaerőt (akikre egyre nagyobb igény van), a magas K+F költségvetésnek köszönhetően pedig új, innovatív iparágak jönnek létre és a régiek is korszerűsödnek. A szolgáltató szektor, és kifejezetten a pénzügyi szolgáltatások előtérbe helyezésének köszönhetően a gazdaság dübörög. A nagyarányú, anyagilag stabil és műveltebb középréteg igényli a tömegterméktől különböző differenciált szolgáltatásokat, igény képződik a minőségi kisboltok létére, a Rákóczi út újra virágba borul. A lakások a felújításoknak köszönhetően magasabb pozícióba kerülnek, s a vásárlóerő is hozzájuk idomul, míg a meglévő, ill. az új irodákat kreatív ágazatok veszik át.

A társadalmi oldal tekintetében a B verzióban tovább és radikálisan nő a szegény és alulképzett fiatalság aránya, akik oktatás hiányában vagy annak alacsony minősége miatt a társadalmi státuszukat megváltoztatni képtelenek, miközben a korábbi generációk elöregedése soha nem látott gazdasági problémákat okoz. A verzió esetében a családtervezés mindennapossá válik, a populáció kvalifikált és szolgáltatásorientált, a falvak városiasodnak, s a közszellemiség pozitív volta miatt a világ minden tájáról érkeznek innovatív gondolatokat hordozó individuumok.

Az épített környezetet is idevéve összegezzük lassan a két verziót. Szeretem a finom falatot a végére hagyni, úgyhogy ismét a rosszabbal kezdem. B esetében azt figyelhetjük meg, hogy az épületállomány finoman szólva eklektikussá válik, a lakosság tekintetében a pénztárca diktál, és bár igény lenne, haladás nincs, a városrészek pedig a XIX. századra emlékeztetve nagymértékben differenciálódnak, egyik-másik lemarad. Az érem másik oldalát nézve A-ban az esztétikum igénye preparálja a hagyományos belvárost, élhető városi környezetet, igényes köztereket és környezeti fenntarthatóságot hoz magával, végeredményben az egész belváros igazi városmaggá válik.

Itt az előadás effektíve véget ért, következtek a kérdések, amelyek közül az olimpiával kapcsolatos fogott meg leginkább. A kérdés nem más, mint a budapesti olimpia létjogosultsága és megvalósításának keretei, miért jó vagy nem jó, és hogyan lenne jó. A professzor úr nem vetette el az olimpia ötletét, ám a közönséggel egyet ért abban, hogy más területekre jobban kellene a pénz és amennyiben megtartják, úgy a beruházások ne folyópartra kerüljenek újabb látványintézkedésként, hanem London példájából kiindulva a mérkőzések helyszíneit telepítsék a leromlott pozíciójú városrészekbe és hozzák létre ódon ipari központok átalakításával, hogy a szolgáltatások ezek köré képződjenek, bevonzzák azokat. Az olimpia legyen eszköz, ne cél.

Kvintesszencia: Mindkét verzió azt mutatja, hogy a város a század közepén is megmarad, hiszen hely és igény van rá, rosszabb esetben pedig azért marad meg, mert nem lesz pénz elbontani.

Luczi Richárd József

Pályázz!

A TTK HÖK pályázatot hirdet

- környezettudományi szakterületi koordinátor
- matematika szakterületi koordinátor
- rendezvényszervező biztos
- gazdasági elnökhelyettes
- ellenőrző bizottság tagja
- a Hallgatói Alapítvány kuratóriumi elnöke

tisztségekre. Ha érdekel, vagy esetleg bármely másik tisztség, akkor keresd meg az Önkormányzat elnökét vagy tisztségviselőink egyikét valamely elérhetőségükön (ezeket megtalálod a *http://ttkhok.elte.hu/tisztsegviselok* oldalon). Pályázni a *http://ttkhok.elte.hu/palyazat* felületen keresztül tudsz!

Fény-Kép-Ész

A Tanoda Fotóiskola sok szeretettel vár mindenkit, aki a digitális vagy a hagyományos, analóg fényképezés iránt érdeklődik. A 2006 óta működő Tanoda Fotóiskolát elsősorban az különbözteti meg más fotós iskoláktól, hogy elutasítja a manapság egyre divatosabb szép, ámde tartalom nélküli fotográfiát. Szerintünk a fényképezéshez három dolog szükséges: Fény-Kép-Ész, ezért a Tanoda Fotóiskola olyan gondolkodó fotográfusokat képez, akik nemcsak a formára, hanem a tartalomra is odafigyelnek. Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a legjobb felszerelés is csak eszköze, és nem feltétele a jó kép készítésnek. A Tanoda Fotóiskola mögött nem egy fotós bolt áll, nálunk nem felszerelést, hanem tudást vásárolhatsz. A trendekkel ellentétben képzéseinken nem csak a digitális technika és színes fotográfia, hanem az analóg és a fekete-fehér technikák is jelen vannak a hozzájuk tartozó gondolkodásmóddal együtt.

Minden TTK-s hallgatónak tanfolyamaink árából **25% kedvezményt** biztosítunk.

Lehetőség jelentkezésre, további információk: *http://www.tanodafotoiskola.hu/*

Karrierépítés a természetvédelemben, kizárólag az ELTE hallgatóinak

Te is a természetvédelemben képzeled el a jövődet? Ahhoz, hogy ezt elérd, nem elég „csak" elvégezni az egyetemet, a jövődet már most el kell kezdened építeni. A három országot átfogó Erasmus+ projekt ebben segít, olyan képességek és készségek elsajátításával, ami sikeresebbé és hatékonyabbá tesz a munkaerőpiacon. Ráadásul a képzés során külföldi, angliai és portugáliai tanulmányi utakon való részvételre is lehetőséged nyílik, ahol az egyetemi évektől kezdődően az álláskeresésen keresztül a sikeres elhelyezkedésig bezárólag a folyamat minden apró mozzanatába betekintést nyerhetsz, és valós, nívós külföldi szervezeteknél teheted próbára megszerzett tudásodat, és az adott munkakör betöltésére való alkalmasságodat. A programról további részleteket *http://careersinconservation.elte.hu/* oldalon találsz.

Jelentkezési határidő: **2016. március 15.**

MATEMATIKUS HANGVERSENY

2016. április 13. este 7 óra
ELTE Díszterem
1053 Budapest, Egyetem tér 1–3.

Várjuk a fellépők jelentkezését!

Jelentkezni bármilyen
legfeljebb 7 perces műsorszámmal a
mathangverseny@gmail.com
email címen lehet március 31-éig.

További részletek a
sites.google.com/site/mathangverseny
weboldalon.

Csatlakozz a szerkesztőséghez!

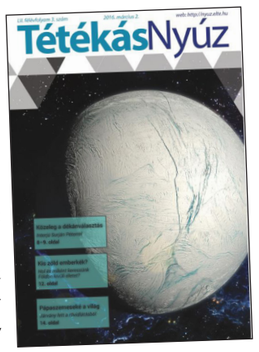

Az egyetemi élet során elkerülhetetlen, hogy valamilyen szinten megtanuljuk kifejezni magunkat, tudjuk, hogyan kell kutatást végezni, anyagot gyűjteni egy beadandóhoz vagy akár a diplomamunkához. Nagyon fontos szempont az is, hogy megtanuld az aktuális témát megfelelően és közérthetően kifejteni, ugyanakkor röviden összefoglalni, ha kell, anélkül, hogy az írás csapongóvá, felületessé válna. Ha nincs még gyakorlatod ebben, csatlakozz hozzánk cikkíróként, ahol a téged érdeklő témáról írhatsz, ráadásul egy gyakorlott csapat segít abban, hogy legközelebb még jobb teljesítményt nyújthass.

Az egyetem folyosóin sétálva gyakran láthatsz a falakra kifeszített posztereket, amelyek különböző tudományos kutatásokat mutatnak be. Mondanom sem kell, hogy egy ilyen összeállítása a Word képességeit általában meghaladja. Ha érdekel egy komolyabb program kezelése, nálunk megtanulhatod, ráadásul teljesen ingyen. A későbbiekben is jól jöhet!

Ezenfelül természetesen szükségünk van olyan emberekre is, akik kiváló helyesírásukkal emelkednek ki a tömegből, illetve akik hajlamosak folyamatosan kijavítani barátaik elgépeléseit, helyesírási és nyelvtani hibáit. Ha magadra ismertél, jelentkezz nálunk olvasószerkesztőnek!

Természetesen, ha úgy érzed, mérhetetlen közölnivaló van benned, de nem szeretnél állandó jelleggel írni, szerkeszteni nálunk, csak egy-egy alkalommal, netán csak ötleted lenne, hogyan tehetnénk szórakoztatóbbá és/vagy hasznosabbá a lapot, ez az üzenet neked is szól!

Amennyiben felkeltettem az érdeklődésed, keress meg személyesen (fogadóóra: csütörtök 10:00–11:30, Déli Hali – D 00.732) vagy e-mailben (*foszerkeszto@ttkhok.elte.hu*), bármilyen kérdésre szívesen válaszolok.

Remélem, hamarosan találkozunk!

László Lívia
a *Tétékás Nyúz* főszerkesztője

Tartós élelmiszergyűjtés az ELTE-n

Remélem, legtöbbetek még emlékszik rá, hogy karácsonykor az ELTE Hallgatói Önkormányzata két helynek is gyűjtött ajándékcsomagokat: az Igazgyöngy Alapítványnak és a Cseppkő Gyermekotthonnak. A Karácsony Hőse akció sikeressége folytán úgy döntöttünk, hogy a tavasz sem múlhat el jótékonykodás nélkül, hiszen adni öröm. Fontos, hogy ne csak a karácsonyi ünnepekkor adományozzunk, hanem év közben is támogassuk a rászorulókat.

A karácsonyi és a mostani gyűjtés között alapvető különbség, hogy nem ajándékcsomagokat várunk, amelyben mindenféle földi jó megtalálható (csoki, mogyoró, nyalóka, toll…), hanem tartós élelmiszereket. Ez mit jelent pontosan?

Korlátlan számban jöhet: szárazt-észta, liszt, rizs, só, kristály- és porcukor, olaj, búzadara, zsemlemorzsa, sárgaborsó, lencse, szárazbab, fűszerek, konzervek, lekvárok, levesporok, keksz, édesség, gyermek vitamin tabletta, kakaópor stb.

Ezzel szemben romlandó, hűtőben tárolandó dolgokat, pl. gyümölcsöket, felvágottakat nem tudunk fogadni.

A felajánlásokat a Gyermekétkeztetési Alapítványnak fogjuk továbbítani – talán nem kell magyaráznom, hogy mennyire fontos a gyermekek egészséges növekedéséhez a rendszeres, magas tápanyagtartalmú ételek fogyasztása.

Ezzel szemben nagyon sok gyermek péntek déltől hétfő délig nem kap meleg ételt, nem beszélve az iskolai szünetek időszakáról. E lehetetlen állapot enyhítésére hozta létre a Gyermekétkeztetési Alapítvány a Mindenki Ebédel programot. Az Alapítvány autói havonta egyszer eljuttatják az élelmiszercsomagokat azokra a településekre, ahol a leginkább rászoruló gyermekek élnek. Mindenhol leadják a következő hónap valamennyi hétvégéjére járó élelmiszert. A csomagok tápláló, egészséges készételeket, tartós élelmiszereket tartalmaznak, melyekből a rászoruló családok meleg ételt tudnak az asztalra tenni. A helyszínen a helyi szociális otthon, családsegítő központ, illetve öregek otthona veszi át a csomagokat, és minden pénteken átadja a rászorulóknak az aktuális hétvégére szóló élelmiszert. Egy gyermek átlagosan évente 160 csomagot kap.

Ha szeretnél adományt felajánlani, és ezzel hozzájárulni a *Mindenki Ebédel* programhoz, március 18-ig hozd be az Északi Hallgatói Irodába (Északi Tömb 0.75-ös terem), vagy ha kollégista vagy, az ottani gyűjtőhelyre!

Tégy a közösbe, csalj mosolyt a gyermekek arcára!

Török Mátyás
kommunikációs elnökhelyettes
kommeh@ttkhok.elte.hu

Az ózonlyuk

Lelőtték a nagy varázslót

Az ózonlyukat mindenki a déli félgömbbel, pontosabban az Antarktisszal hozza összefüggésbe, hiszen ott a legerősebb az ózonréteg elvékonyodása. Azonban ez a probléma – bár kisebb mértékben – az északi féltekét is érinti. De mi is az az ózonlyuk, miért alakul ki és miért tavasszal mérik a legkisebb ózonmennyiségeket?

A földi légkörben, a sztratoszférában található ózonréteget két francia fizikus, **Charles Fabry** és **Henri Buisson** fedezte fel 1913-ban. Ez a sztratoszférikus ózonréteg fotokémiai reakciók révén elnyeli a Napból érkező ultraibolya tartományú elektromágneses sugárzás 290 nm-nél kisebb hullámhosszú részét.

Természetes körülmények között a kétatomos oxigénmolekula ultraibolya sugárzás hatására két oxigénatomra bomlik, ez a folyamat a fotodisszociáció. Az így létrejövő atomok viszont hamar reakcióba lépnek a kétatomos oxigénmolekulákkal, s így három oxigénatomból álló ózonmolekulát alkotnak. Az ózonmolekulák elnyelik a 200 nm és 310 nm közötti hullámhossztartományba eső elektromágneses sugárzást, s ennek következtében az ózonmolekula szétbomlik egy oxigénmolekulára és egy oxigénatomra. Az oxigénatom és az oxigénmolekula újra ózonmolekulát alkot, ezt a folyamatot hívjuk rekombinációnak. Ha az oxigénatom ózonmolekulával lép reakcióba, akkor két kétatomos oxigénmolekula keletkezik. Ezen folyamatok eredményeképpen alakul ki a sztratoszférikus ózon egyensúlyi mennyisége. A légkör felső részében az oxigénatomok túlsúlyát figyelhetjük meg, itt az ultraibolya sugárzás még nagymértékű. Ahogy a sztratoszférában lefelé haladunk, a légkör egyre sűrűbbé válik, az ultraibolya sugárzás elnyelése egyre erősebb lesz, ennek megfelelően az ózonszint maximuma a 20-30 km-es magasságban jelenik meg. Továbbhaladva a felszín felé az ultraibolya sugárzás mértéke egyre kisebb lesz, így az ózonszint is csökken. A sztratoszférikus ózon esetén a maximális mennyiség magassági szintje a földrajzi szélesség függvényében változik, a trópusi övben magasabban, a pólusok felé haladva egyre alacsonyabban található az ózonmaximum helye. Ennek oka a Föld tengely körüli forgásából adódó, kismértékű földi lapultság, amely következtében a légköri rétegek szerkezetében is megjelenik egy magasságbeli különbség.

A földi ózonréteg védi az élő szervezeteket a káros sugárzástól, mely, ha leérne a felszínre, az emberek és állatok esetén bőrrákot, szürkehályogot, a mezőgazdaságban pedig komoly terméskárokat okozna, sőt az algák károsítása révén a táplálékláncokat is megzavarná.

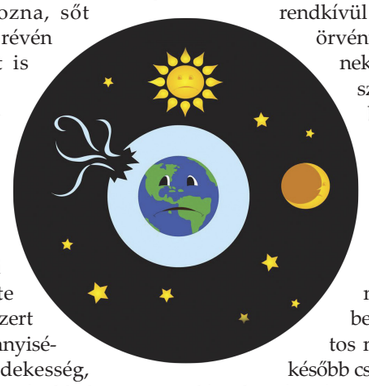

Az ózon mennyiségét Dobson-egységben (DU) mérjük, amelyet **Gordon Dobson** brit kutatóról neveztek el, aki 1924-ben fejlesztette ki az első mérőműszert az ózon légköri mennyiségének mérésére. Érdekesség, hogy kisebb változtatásokkal ugyan, de még mindig ezt a Dobson-féle spektrofotométert használják ózonmérések során. 1 DU azt fejezi ki, hogy 1013 hPa nyomáson és 0 °C hőmérsékleten mekkora lenne az ózonréteg vastagsága 10 μm egységben mérve. Ha a teljes légköri ózonmennyiséget egyenletes eloszlásban a földfelszíni körülmények között mérnénk meg, akkor összességében csupán 3 mm vastagságú réteget alkotna, amely 300 DU-nak felel meg.

Az Antarktiszon 1957-ben kezdték meg az ózonmennyiség rendszeres mérését. Először az 1970-es években tapasztaltak csökkenést, azonban ezt mérési hibának tekintették, hiszen a Föld többi mérőállomásán nem tapasztaltak hasonló eredményeket. Azonban a csökkenő trend folytatódott, az 1980-as évek második felére már 200 DU alatti értéket is mértek, a legalacsonyabb, 89 DU-nyi ózonmennyiséget 1993-ban rögzítették. 2000 után már valamelyest növekvő tendenciát lehet megfigyelni, az átlagos értékek 140 és 200 DU között változnak.

Az ózonréteg elvékonyodását nevezik ózonlyuknak, amely a definíció szerint azt a térséget jelenti, ahol az ózonmennyiség nem éri el a 220 DU-t. Így, bár az ózonlyuk kifejezés félrevezető, **Jonathan Shaklin**, az egyik első tudós, aki leírta a jelenséget, azt nyilatkozta, hogy *„Így visszatekintve ez a lehető legjobb elnevezés volt, mert az ózonlyuk nagyon rosszul hangzik, és mindenki rögtön tenni akart valamit. Egy lyukat be kell tömni.”*

Az ózonmennyiség változásában megfigyelhető egy évszakos tendencia, azaz a déli félgömbön a legalacsonyabb értékeket az ottani tavaszi időszakban tapasztalják. Ennek magyarázata, hogy az Antarktisz körül az óceán fölött egy rendkívül erős cirkumpoláris örvény alakul ki, amelynek hatására a téli időszakban nagymértékben lehűl a légtér. Ez a hideg kedvez a katalitikus ózonbontó folyamatoknak, melyek tavasz elején, a napsütés megjelenésével nagy lendülettel beindulnak. A fokozatos melegedés hatására később csökken az ózonbomlás sebessége, és az ózonkeletkezés egyre inkább képes ellensúlyozni a bomlás miatt csökkenő ózonmennyiséget.

Az északi félgömbön is megfigyelhető az ózonmennyiség csökkenő tendenciája, ám a déli félgömbhöz viszonyítva jóval kisebb mértékben. Azonban idén az északi sark körül szokatlanul erős és stabil cirkumpoláris örvény alakult ki, amely a fentebb leírt okokból a tavaszi időszak beköszöntével az előrejelzések szerint rekord vékonyságú ózonréteget fog eredményezni. Ha ez bekövetkezik, az UV-sugárzás márciusban és áprilisban az északi féltekén olyan méreteket ölthet, mint máskor a nyári hónapokban. Ráadásul, mivel a hőmérséklet nem lesz magas és nem fogjuk égetőnek érezni a napot, könnyebben leéghetünk, ha nem vigyázunk.

Schimek Éva
schimek.eva@nyuz.elte.hu

Végleg kiszáradt a Poopó-tó

Klímagondok tetőfokon

A Poopó-tó Bolívia második legnagyobb tava – volt. A félsivatagi éghajlat miatt nem ritka, hogy részlegesen vagy esetleg egészen leapad a vize a nagy forróságban. 2015 decemberében viszont hivatalosan is kiszáradtnak nyilvánították, és a kutatók szerint nem sok esély van arra, hogy újra feltöltődjön.

A Poopó-tó az Andok 3700 méteres fennsíkján, nem hétköznapi éghajlati viszonyok között található. Vize sós, alapvetően sekély, maximális mélysége is csupán öt méter körül volt a legcsapadékosabb időszakokban is. A Titicaca-tóból kapja a vizének kilencvenkét százalékát a Desaguadero nevű folyón át. Léteznek kisebb forrásai is, de ezek többnyire szárazak az év legnagyobb részében. A globális felmelegedésnek köszönhetően azonban a Titicaca-tó vízszintje is olyannyira lecsökkent, hogy szinte nem is csordult túl a medrén víz, amely a Desaguaderón át feltölthette volna a Poopót. Ráadásul, mivel maga a Poopó igencsak széles és hosszú (körülbelül 80-90 km hosszú és 30-40 km széles) a felületi párolgás nagyon erőteljes, így nem csoda, hogy vízszintjének egyensúlyát nem volt képes fenntartani.

Klímaváltozás

A tó kiszáradásának egyértelműen a globális felmelegedés a legfőbb oka. A fosszilis tüzelőanyagok égetése felszaporítja a légkörben az üvegházhatású gázok mennyiségét, amelynek következtében a földi légkör folyamatosan melegszik. A jégtestek, így az Andok gleccserei is olvadásnak, szublimálásnak indulnak, emiatt már lassan nincsen, ami táplálja a tavak forrásvizeit. Ha lecsökken a vízfolyás energiája, ez esetben a Desaguaderóé, lerakja a hordalékát, az aljzata eliszaposodik. A vastag üledékű folyómeder pedig így egyre képtelenebb elvezetni a vizet, azzal együtt, hogy a folyóban lévő víz mennyisége folyamatosan csökken, ezáltal a sebessége és az energiája is. Tehát egy öngerjesztő folyamatról beszélünk, amelynek következtében egyre kevesebb víz jut a Poopó-tóba Ha pedig melegebb az atmoszféra, értelemszerűen a párolgás is erőteljesebb, így az a kevés víz, ami még marad a tómederben, sokkal gyorsabban távozik. Így történhetett meg, hogy az egykor csaknem 2000-3000 négyzetkilométeres tó víztükre teljesen eltűnt, gyakorlatilag a vízmennyiség két százaléka van már csak jelen mocsaras foltokban.

Antropogén hatás

Az éghajlati jelenségeken túl van több, közvetlenül emberi tevékenységre létrejövő hatás, amely tovább apasztja – és már a jelek szerint teljesen ki is apasztotta a Poopó-tavat. A környéken folyó bányászati tevékenység felelős a vízszintcsökkenés egy jelentős részéért, mivel a tavat tápláló folyókat elvezetik, ez pedig évente több milliárd literes vízdeficitet jelent a Poopónak. Már az 1980-as évek első fele óta problémát jelent a bányászat környezetterhelése a területen, érdemi beavatkozás mégsem történt, pedig nagy valószínűséggel megakadályozható lett volna a tó kiszáradása, ha időben történik előrelépés az üggyel kapcsolatban. Ráadásul a bányászati tevékenység nemcsak a folyók elterelése, hanem az élővizek szennyezése miatt is súlyos probléma, még a tó kiszáradása előtt volt arra példa, hogy a nehézfémszennyezés súlyos ökológiai károkat okozott. A bányászatot támogatók azonban végig azzal érveltek, hogy a klímaváltozás még így is jóval több kárt okoz, mint amennyit a környéken folyó bányászati munkálatok valaha is fognak. Valószínűleg ez a felelősséghárító magatartás jellemző az összes résztvevőre, így a gondok megoldása helyett csak az egymásra mutogatás marad. A tó eltűnése pedig hosszútávon súlyos következményekkel járhat. Az ökológiai egyensúly megbomlása fajok elvándorlásához, rosszabb esetben akár kipusztulásához is vezethet, de a helyi lakosok is elhagyják a területet, mert a tó volt az önfenntartásuk egyetlen tartós alapja.

A bolíviai elnök intenzív mentőakcióba kezdett a tó teljes kiszáradásának visszafordítása érdekében, mely projekt keretein belül többek között a mellékfolyók medrének kotrása és víztározó létesítése valósulna meg, de hogy mennyire lesz eredményes az utolsó utáni beavatkozás, az már a természet és a jövő zenéje.

Aral-tó: a tipikus példa

Nem a Poopó-tó az első, amely áldozatul esett a klímaváltozás és az antropogén beavatkozások együttes hatásainak. A legtipikusabb és legelrettentőbb példa az Aral-tó ijesztő zsugorodása az elmúlt néhány évtizedben. Az Aral-tó Kazahsztán és Üzbegisztán határterületén, a Turáni-alföldön helyezkedik el. 1960-ban még a Föld negyedik legnagyobb tava volt, ezért olyannyira ijesztő a vízszint csökkenésének mértéke. Okai között említhető a globális felmelegedés, mely növeli a párolgási veszteséget (ugyanúgy, mint a Poopó-tó esetében), valamint a tavat tápláló folyók, az Amu-Darja és a Szir-Darja teljes elöntözése. A gyapot- és rizstermesztéshez elhasznált, a szárazodás miatt növekvő mennyiségű víz elöntözése akkora mértékben lecsökkentette a folyók hozamát, hogy ma már egyik sem éri el az Aral-tó medrét. Így a tó vízszintjének egyensúlyi állapota totális mértékben megbomlott.

Ma a tónak három, egymástól elszakadt medencéje van (amelyből az egyik már szinte teljesen száraz), az egykori vízmennyiség tíz százalékával, és folyamatosan pusztul tovább. Bár a szakértők szerint az Aral-tó kiszáradásáért a klímaváltozás csupán tizenöt százalékban felelős, a globális felmelegedés nem válogat, fordulóponthoz érkeztünk. Világszintű összefogásra és holisztikus megoldásokra van szükség a további katasztrófák elkerülése végett.

Papp Luca
papp.luca@nyuz.elte.hu

Gül Baba türbéje

Muszlim zarándokhely a Rózsadombon

A Gül Baba türbe a Rózsadombon található, méghozzá a délkeleti lejtőn. Itt található Gül Baba síremléke, akit a muzulmán világ a mai napig jól ismer, ugyanis az iszlám egy szerzetesrendjének, a bektasi dervisrendnek tagja volt, és több szultánt is szolgált élete során.

A bektasi rendet **Hadzsi Bektas Veli** alapította a XIV. században. A rendtagok szerzetesek, valamint dervisek voltak, békés időkben földműveléssel vagy művészettel foglalkoztak a kolostorokban, a tekkében, ám szükség esetén még katonai feladatokat is elláttak. Háborús időkben küzdöttek az iszlám sereg győzelméért, ekkor válhattak gázivá, azaz győztessé, vagy éppen vértanúvá, ami a sheid. A szultán ezt a rendet bízta meg azzal, hogy a török csapatok érkezése előtt, Budához közel alapítsanak egy vallási központot.

Gül Baba nevét, amely Rózsa apót jelent, onnan kapta, hogy rendházfőnöki sapkáján, amit mindig hordott, rózsa volt. De ki is Gül Baba? Erre sajnos nehéz választ adni, ugyanis személyét mai napig titkok övezik. A törökök úgy gondolják, hogy Buda várának elfoglalásakor megsebesült, majd ezt követően a Nagyboldogasszony-templomban, ez a mai Mátyás-templom, az Istentisztelet alatt belehalt sérüléseibe. A legenda szerint temetésén még maga, a „Törvényhozó" **Szulejmán** szultán is részt vett, sőt, a koporsóvivők között volt. A díszes temetés után Budát azzal a felszólítással adta át új urának, Szulejmán pasának, hogy Gül Baba révén lehet a város őrzője, az ő gondosságával ügyeljen rá.

A türbét, amely a sírépítmény, **Jahjapasazáde Mehmed**, aki a harmadik budai pasa volt, építette a sír fölé 1543 és 1548 között. Az alaprajz szabályos nyolcszög, és gondosan épített kőzsámolyokon áll. Az építmény kváderkőből épült, a külső homlokzat egyszerű, az oldalakat faltükrök tagolják, minden másodikon pedig ablak nyílik. A türbét egy félgömb-kupola fedi. A bejárat a keleti oldalon található, a nyíláskeretet mészkő hasábok alkotják. A belső falat homokkőből építették, csupán egyetlen dísz található rajtra: a téglából készült szamárhátív-sor, amely átmenetet ad a félgömb alakú kupolának.

A XVI. században kolostor épült a türbe mellé, ez a Gül Baba tekkeszi, ám Buda visszafoglalása után, 1690-ben a türbét a jezsuita rend keresztény kápolnává átépítette. A XVIII. század végéig kápolnaként szolgált, majd a rend feloszlatása után magánkézbe került. **Grill Lajos** 1885-ben a török kormány megbízására felújította. A síremléket ma a Wagner-villa maradványai között megmaradt oszlopcsarnok övezi.

A sír a török időkben zarándokhely volt. **Evlija Cselebi** is felkereste a XVII. században, amikor Budán járt. A látogatás emlékét meg is örökítette, ugyanis a türbe falába vésett pár verset. Sajnos ezeket a sorokat már csak Evlija műveiből ismerhetjük meg, ugyanis a visszafoglalás utáni átalakításokban megsemmisültek.

Gül Baba türbéje ugyan zárva tart átmenetileg, de most, hogy jön a jó idő, mindenképp érdemes meglátogatni, hiszen kívülről is szép, és a Margit híd, budai hídfőjéhez igen közel található a Mecset utca. Az utca nagyon meredek és macskaköves, szóval lányok, felejtsétek el a magassarkút.

Nyitás: 2017. márciusa

Czauner Borika
czauner.borbala@nyuz.elte.hu

A budapesti úrinő magánélete

Manapság a száraz tanulmánykötetek és képeskönyv jellegű albumok mellett egyre több olyan történelmi témájú mű jelenik meg a könyvpiacon, amely az átlagos műveltségű, nem szakmabeli olvasó érdeklődéséhez és előképzettségéhez igazodva mutat be egy-egy korszakot. Ezek a kötetek gyakran nem a világtörténelem nagy fordulópontjaira, hanem sokkal inkább a kor emberének mindennapjaira koncentrálnak.

Hogyan élt egy nő az egy évszázaddal ezelőtti Budapesten? Mit szabadott egy lánynak, és mit nem? Milyen elvek szerint nevelkedett? Milyen lehetőségek álltak nyitva egy törekvő, tehetséges fiatal nő előtt? Milyen nehézségek árán juthatott el valaki lány létére az érettségiig, és milyen buktatók vártak arra, akit tudásvágya és ambíciói egészen a felsőoktatásig vittek?

Ezekre a kérdésekre alig-alig kapunk választ a történelem tankönyvekből, pedig a nők életében a huszadik század elején bekövetkező változások alapjaiban határozták meg a modern kor nőképét.

Szécsi Noémi, a *Halcsontos fűző* című nőtörténeti blog szerzője cikkeit, bejegyzéseit rendezte fejezetekbe, és **Géra Eleonóra**, az ELTE Művelődéstörténeti Tanszék docensének bevonásával bővítette szakmai szempontból is hiteles, ugyanakkor a témában járatlan közönség számára is élvezhető könyvvé. A szerzőpáros ugyanis egyrészt jó stílusú, olvasmányos művet alkotott, másrészt állításaikat korabeli művekre, újságcikkekre, emlékiratokra, levelekre való hivatkozásokkal támasztják alá. Közös könyvük a fentiekhez hasonló kérdésekre válaszolva próbálja bemutatni a századforduló Budapestjének hétköznapjait, elsősorban női szemszögből. De a nagy horderejű változások megismerése mellett akár olyan érdekességeket is megtudhat a kíváncsi olvasó, hogy hogyan zajlottak az első nőgyógyászati műtétek, hogyan levelezhettek a nők a levelezőkönyvek szerint, vagy hogy kik írták a szakácskönyveket, illetve megismerhetjük jónéhány sikeres, híres vagy éppen hírhedt asszony életét. Gondoljunk csak az első magyar orvosnőre, **Hugonnai Vilmára**, vagy a kor ünnepelt színésznőire, **Blaha Lujzára**, **Fedák Sárira** vagy **Jászai Marira**...

T.A.T.
toth.teodora@nyuz.elte.hu

Fuga

Kortárs építészet

A Fuga, hosszabb nevén a Budapesti Építészeti Központ, saját bevallása szerint „elsődleges üzenete, hogy az építészet a kultúra elválaszthatatlan része". Ezen a nyomon elindulva érdemes a kiállításokat nézni, amelyeknek helyet ad. Most éppen dán és észt kortárs építészet témában.

A Fugában most kortárs dán épületekről van egy kisebb fotókiállítás, amely nem csak házakról, hanem koncepciókról és elvekről is szól. Az épületek közt van lakóház, iskola, kórház, irodaház, sőt, kicsit tágan értelmezve az épület fogalmát, köztér: játszótér, utca is. Kulcsfogalom a praktikusság és a fenntarthatóság, akárcsak az újrahasznosított anyagból készült IKEA-bútoroknál.

Az egyenes vonalakat, a letisztult formákat és az üvegfalakat elnézve többször megszállt az érzés, hogy szinte csak játék az építészet. Hol van már az a kor, mikor az építészek közt átütő sikert ért el a boltív? A régmúlt várak súlyos kövei már csak díszítő elemek a virágágyásban. Amit a tervező álmában lát vagy amit a hárómeves fia lerajzol, mind megépíthető! A különféle építőanyagok ellenállóak és formázhatók, az épületek stabilak és kecsesek. A fenntarthatóság jegyében, bár sok modern épületen vannak nagy üvegfelületek, igyekeznek minden új építésű házat megújuló energiákkal üzemeltetni.

Kristály-palotát szeretnél (és úgy érted, mint egy vegyész)? **Nykredit Krystallen**. Hol van már a kor, amelyben **Ybl Miklósnak** nem engedélyezték az egymáshoz képest eltolt emeleteket? Némi túlzással mondhatjuk, hogy az Umea School of Architecture épületében nincs is olyan, hogy emelet. Miért kellene unalmasnak lennie annak, ami praktikus? A koppenhágai Iceberg lakópark formabontó épületének minden lakása a lehető legtöbb fényt és legszebb kilátást biztosítja a lakóinak. Ultramodern kategóriában az Aller Media épülete próbált barátságosnak megmaradni belső fa burkolataival. Szerintem neki kevésbé sikerült, mint a Harpa nevű költeménynek. Ez utóbbi, alakját és funkcióját tekintve, leginkább a mi Müpánkhoz hasonlít, csak szín üveg és valamivel nagyobb.

Az észt kortárs építészet is kapott egy szobát. Az észtek, a kiállításból úgy tűnik, valamiért mostanában azzal játszanak, hogy a régi és új épületeket hozzák harmóniába egymással. A stílusok találkozása lehet vertikális vagy horizontális. Az előbbi esetben három emelet kőből, majd a 4-5. emelet üvegből.

A kiállítás érintette a közterületek kérdését is, hogy vajon mi céljuk van? Budapesten erre meglehetősen egyszerű a válasz. Sarkítva: az utcák rendeltetésszerű használata kiszolgálja azt az igényt, hogy autóval eljussunk A-ból B-be. A Nyugat nagyvárosai sokkal inkább valamilyen élhető városkép felé tartanak, ahol a károsanyag-kibocsájtás, a zaj, a kosz csökken, a zöldterület nő. Ezeknek a városrendezéseknek a fő célja a benne lakók környezetének kellemessé tétele. Például New Yorkban, többek közt a CO_2-kibocsájtás csökkentése kedvéért, az autós forgalom elől lezárnak és sétálóutcává varázsolnak tereket, utakat. Koppenhágában a Superkilen nevű városrészben kulturális-tematikus szakaszok váltják egymást, hogy meseországban érezhesse magát az ember. A kiállításon ennek egy „mellékhatásaként" gondolnak arra, hogy a gyerekek a modern játszótereken tanulhatnak, fejlődhetnek, a szokásos kihívásokon túlmutató játékokkal, miközben a biciklisávok az egészségügyben komoly kiadásokhoz vezető elhízást is segítenek megelőzni.

Röviden, a skandináv praktikusság, egyszerűség, egyénközpontú gondolkodás és stílus megjelenik az építészetben is.

Ferenc Kata
ferenc.kata@nyuz.elte.hu

Viszonzatlan szerelem

Egyik kellemes tavaszi péntek délután hazafelé bandukoltam az egyetemről. Az udvarlóm hívott, hogy mindenképpen siessek haza, mert új lakónk van. Kicsit elcsodálkoztam, de hát eljutottam az évek során odáig, hogy tulajdonképpen semmin sem tudok meglepődni. A szűk kis lakásba érve megláttam a komódon egy óriási terráriumot, amiben egy kis zöld kaméleon pislogott.

Típusát tekintve sisakos, természetét pedig kifejezetten undok. Az undoksága már első pillanatban is látszott, bár én reménykedtem benne, hogy idővel megkedvel minket, vagy legalább nem barnul be és kezd el hangosan sziszegni, ha meglát. Eddig ez nem következett be, de a remény hal meg utoljára.

Minap eljött anyukám, megnézni Pascalt, ugyanis így hívják annak ellenére, hogy kislány. Szép óvatosan kivettük, tulajdonképpen alig sértette föl a bőrömet a harapása, szóval ez mindenképpen sikerként könyvelhető el. Leültünk a kanapéra, Pascalt óvatosan fogtam, a méregzöld színéről kezdett visszatérni a békés fűzöldre. Nyugodtan ücsörgött a kezemben, majd anyukám megszólalt, ekkor felfújta magát, egyik pillanatról a másikra bebarnult és sziszegve elkezdett szegény mama felé futni. Rávetette magát a kanapéra, ekkor anyukám visítva felugrott. Pascal a kanapén átfutva felmászott a komódra, majd nagy nehezen beküzdötte magát a terrárium ajtaján. Ez mind egy pillanat alatt történt. Én csak annyit fogtam fel hirtelen a dologból, hogy anyukám a dohányzóasztal tetején áll, Pascal pedig a terráriumban lévő legfelső ágon gubbaszt és égtelenül sziszeg. Ekkor érkezett meg az udvarlóm. Nehezen tudom elképzelni, hogy mi játszódott le a fejében. Én csak arra tudtam gondolni, hogy Pascal legközelebb megeszi-e a következő vendéget, vagy csak dühösen magára csapja a terrárium ajtaját.

Czauner Borika
czauner.borbala@nyuz.elte.hu

Szeretnéd nyomtatásban látni saját írásodat? Küldd el a *negyeshatos@nyuz.elte.hu*-ra *„Négyeshatos"* tárgyú levélhez csatolva, 1700-2000 karakter terjedelemben, és a következő számok egyikébe bekerülhet!

Találd meg Waldot!

Ő itt Waldo, aki eltűnt az ostrom forgatagában. Meg tudod találni? Ha igen, akkor megfejtésedet várjuk a *rejtveny@nyuz.elte.hu* címre akár kép (pl. printscreen), akár szöveges formátumban!

Jó keresgélést kívánunk!

László Lívia
laszlo.livia@nyuz.elte.hu

Nyereményjáték

Beküldési határidő: a megjelenéstől számított egy héten belül (következő hét szerda 12:00). Kérlek, tartsátok ezt tiszteletben!
A nyertes csokiját az ***Északi Hallgatói Irodában (É 0.75) nyitvatartási időben*** vehetik át.
Nyertesnek az minősül, aki ebben a dobozban látta a nevét az újságban.

Heti nyertesünk

Zvekán Fanni

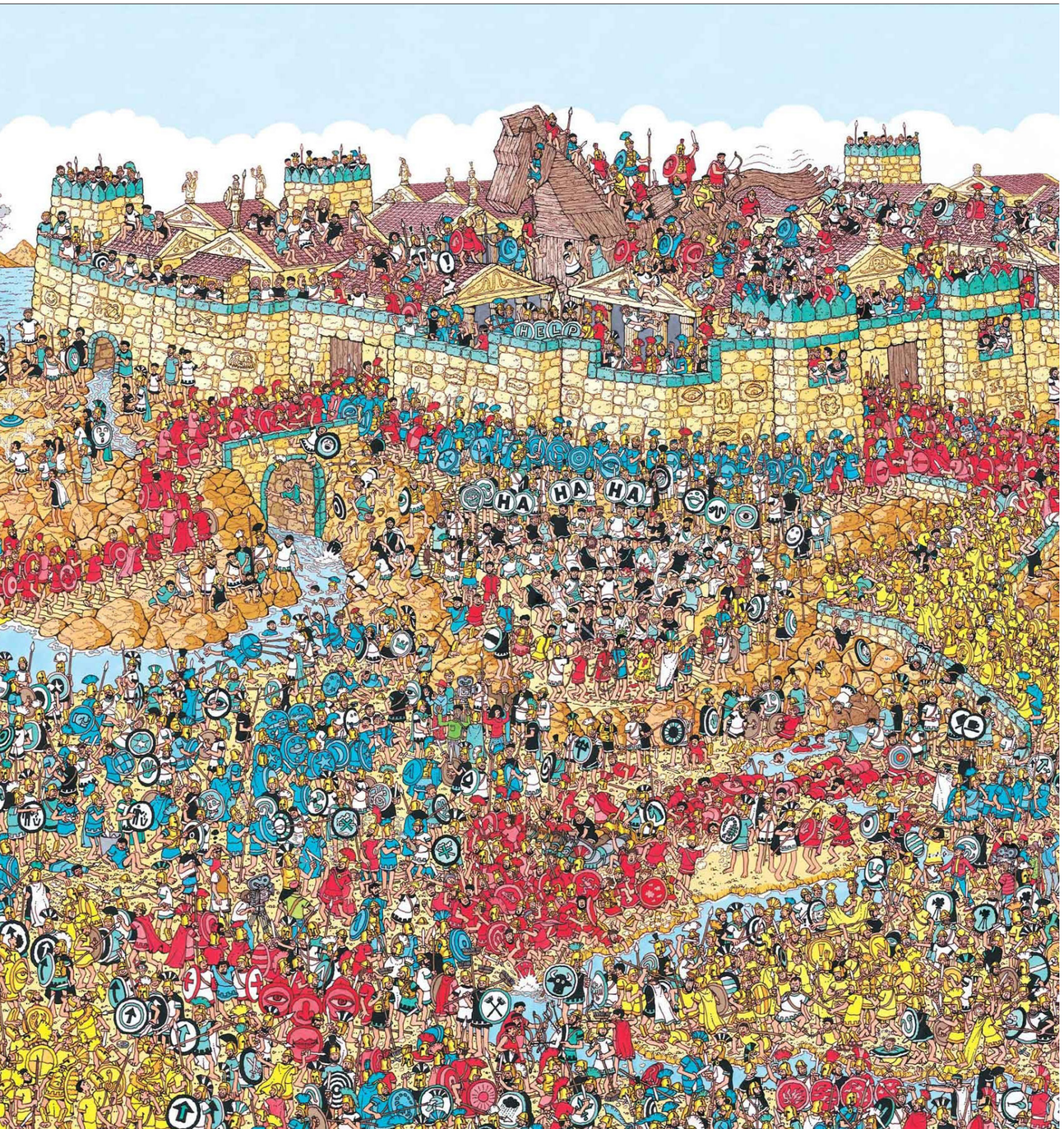

Fekete mise

Avagy Johnny Depp ezredik arca

A *Fekete Mise* (eredeti címén *Black Mass*) igaz történet alapján készült. A film központi szereplői egy hírhedt dél-bostoni ír bandavezér, politikai babérokra törő makulátlan hírű testvére és egy FBI ügynök, akiknek különös kapcsolata bontakozik ki előttünk.

Bostonban ugyanazon környéken nőtt fel John Connoly és James „Whitey" Bulger. Évtizedekig nem találkoztak, mígnem John úgy érezte, hogy a karrierjének ívét Whitey tudná feljebb mozdítani. Végül szövetséget kötnek: egy-két apró információért cserébe „érinthetetlenné" válik a gazember. No de melyik gazember is? Nekem végig az volt az érzésem, hogy nem is Whitey az igazi bűnöző, hanem a „bukott" FBI-ügynök, hiszen az ő feladata lenne az embereket megvédeni- az ilyen emberektől. Ő pedig csak még nagyobb hatalmat adott a sötét oldalnak azzal, hogy engedte, hadd csináljon nagyjából bármit. Egyre messzebbre elment, már nyilvánosan védte egyre szánalmasabban. A határok elmosódtak, hogy mi a helyes, mi számít nagyobb jónak, amiért még érdemes máshova nézni, mikor megölnek egy újabb embert.

Vegyes érzelmeket támasztott bennem ez a film. Egyrészt az alaptörténet

izgalmas, nagyon sok lehetőséget rejt, hogy egy jó mű kerekedjen belőle, ám sajnos mégsem sikerült olyan intenzíven átadni az eseményeket. Whitey-t kétszeres életfogytiglani bűntetésre és 5 évre ítélték a valóságban. **Johnny Depp** jól alakította az állóvíznek tűnő, de kiszámíthatatlan gengsztert, de- valahogy a történet alapján még sem volt végig olyan érzésem, hogy ha meglátnám az utcán, akkor rohannék az ellenkező irányba, ahogy csak tudok. Egy kis túlzással inkább csak furcsa volt, hogy miért lő le valakit fényes nappal az utcán, ilyet azért mégsem illik csinálni. Érdekes volt az is, hogy mennyire tudja uralni az arcát. Leginkább a bohókás szerepei maradtak meg bennem, ahol kicsit „hiperaktívabb" volt a színészi játéka. Azokhoz képest most teljesen más karaktert játszott el. Ami nekem kellemes csalódás volt, az **Dakota Johnson** mellékszereplői teljesítménye. Nem gondoltam, hogy ilyen ügyes és tehetséges színésznő. Később egy esti beszélgetős műsorban bemutatta, hogy milyen akcentusokkal tud beszélni, és pár szituációs játékban is kiválóan teljesített. Eszméletlen jó volt! A felvételek, a képek jól visszaadták a film sötét, szürke hangulatát. Nekem mániám, hogy eredeti hanggal szeretem nézni a filmeket, így ezt is természetesen feliratosan láttam. Az előzetest megnéztem szinkronosan, de nekem borzalmasan hangzott, így nektek is inkább az eredetit ajánlom.

Depresszió idején nem ajánlom nézésre, de egyszer mindenképpen érdemes látni ezt a filmet.

Resch Borbála
resch.borbala@nyuz.elte.hu

BLACK MASS (amerikai akciófilm, 2015, 122 perc)
Rendező: Scott Cooper
Forgatókönyv: Scott Cooper
Szereplők: Johnny Depp (Whitey Bulger), Joel Edgerton (John Connolly), Benedict Cumberbatch (Bill Bulger)
Pontszám: 7/10

A nevem Earl

Earl mindenki számára ismerős piti bűnöző. Rossz emberként rossz dolgok is érik, feleségét utálja, mondjuk a neje se kedveli őt, amit mi sem bizonyít jobban, mint hogy két zabigyerek is születik rövid házasságuk során. Egyszer csak azonban csoda történik: nyer százezer dollárt kaparós sorsjegyen, majd elüti egy kocsi. Amikor felébred a kórházban, a felesége közli vele, hogy elhagyja. Earl ekkor úgy érzi, hogy vége az életének, de egy tévéműsorban megismerkedik a karmával. Úgy dönt, hogy listába szedi az összes rossz dolgot, amit tett és megpróbálja kárpótolni az áldozatokat. Ebben öccse, az enyhén értelmi fogyatékos Randy is segít neki. Ahogy halad a cselekmény, Earl rájön, hogy a karma igen egyszerűen működik: ha jót teszel, akkor veled is jó dolgok fognak történni.

Earl Hickey-t **Jason Lee** alakítja, aki még a kilencvenes években profi deszkásként élte az életét, majd 1995-ben a mozivásznon is megmutatta magát. Öccsét **Ethan Suplee** játsza, ő adja meg a sorozat igazi hangulatát. Mindig kitart a bátyja mellett, még akkor is, amikor ő jó útra tér. Annak ellenére, hogy lassabban forog az agya az átlagnál, néha az ő furcsa bölcsessége segíti abban Earl-t, hogy tovább csinálja a listáját. Nekem az egyik kedvenc karakterem Joy, Earl első felesége. **Jaime Pressly** pontosan eltalálja azt a tipikus cicababát, akit senki sem érdekel önmagán kívül, mégis néha meglepő önzetlenségre képes. Egyik kedvenc jelenetem, amikor a fia egy másik nőt dicsér, hogy milyen gyönyörű, ő meg rózsaszín babydollba öltözik, csillámos festéket fúj magára, hogy a gyereke inkább rá nézzen föl. Úgy tűnik, nemcsak az én kedvencem Joy, ugyanis a szerepért még Emmy-díjra is jelölték. Az egész csapat legértelmesebb tagja Darnell „Rákos" Turner, Joy férje. Ugyan próbál vigyázni arra, hogy ne derüljön ki, de vannak helyzetek, amikor a családja és barátai biztonsága érdekében lemond az álcájáról.

A sorozat sajnos túl korán ért véget, ugyanis csak négy évadot élt meg, nincs is befejezve. De ennek ellenére mindenki számára ajánlom, hiszen kevés sorozatnak van ilyen fontos mondanivalója, amit ilyen vicces köntösbe csomagol.

Czauner Borika
czauner.borbala@nyuz.elte.hu

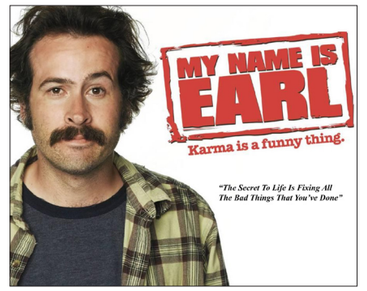

MAGASHEGYI UNDERGROUND

HAGYOMÁNY-TEREMTŐ SZÁNDÉKKAL

FÁKLYA KLUB
2016. MÁRCIUS 18.
KONCERT KEZDÉS 22:00

JEGYEK
ELŐVÉTEL: 1500 FT
HELYSZÍNEN: 2000 FT

www.alapitvany.elte.hu

ELTE TTK
HALLGATÓI
ALAPÍTVÁNY